

Nr 11.

Ankom till Riksdagens kansli den 11 april 1913 kl. 4 e. m.

Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande nr 11, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående en mera ingående reglering av yrkesmässig verksamhet såsom kommissionär för anskaffande åt tjänstehjon eller andra av anställning inom riket.

I en inom Andra kammaren avgiven och till utskottet hänvisad motion, nr 241, har herr *Rydén* hemställt, att Riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla om utredning, huruvida och i vilken utsträckning en mera ingående reglering av den verksamhet, som yrkesmässigt utövas av kommissionärer för anskaffande åt tjänstehjon eller andra av anställning inom riket, må anses påkallad, samt att Kungl. Maj:t därefter måtte vidtaga de åtgärder, vartill utredningen kan giva anledning. *Motionen.*

Beträffande motiveringen för denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Motionären stöder främst sitt förslag på ett av kungl. kommerskollegium den 25 november 1912 till Kungl. Maj:t avgivet utlåtande, till vilket utskottet för sin del vill hänvisa, och som i bilaga åtföljer utskottets yttrande. I detta utlåtande äro sammanförda åtskilliga uttalanden av kommittéer å olika orter för arbetsförmedlingens ordnande, offentliga arbetsförmedlingsanstalters styrelser, arbetsförmedlingskonferenser samt polismyndigheter angående den privata kommissionsverksamheten, sådan den för närvarande i vårt land bedrivs, reglerad i enlighet med bestämmelserna i *Utskottets yttrande.*

Bihang till Riksdagens protokoll 1913. 13 saml. 5 avd. 11 häft. (Nr 11.) 1

kungl. kungörelsen den 28 november 1884 angående kommissionärer för anskaffande åt tjänstehjon och andra av anställning inom eller utom riket. I dessa uttalanden kritiseras ingående de enskilda kommissionskontorens arbetsmetoder, och såsom ofta förekommande missbruk, vilka under nu rådande förhållanden svårligen kunna beivras, omnämnas bl. a.: att kontoren giva företräde åt den mest betalande i stället för den för platsen bäst kvalificerade sökanden; förespeglingar och löften om förmånliga platser, vilka ej alls funnits att tillgå eller redan notoriskt varit tillsatta; påtryckning att lämna redan tillträdd plats under förespeglning om förmånligare sådan; annonsering om viss angiven plats på uppgiven adress, som sedan endast befunnits gälla ett kommissionskontor; originalbetygs undanhållande etc.

I kommerskollegii ovanberörda utlåtande återfinnes även en redogörelse för utländsk lagstiftning på området, av vilken framgår, att den privata kommissionärsverksamheten i åtskilliga länder är i olika avseenden mer ingående reglerad än hos oss.

Emellertid har kommerskollegium ej ansett sig kunna nu förorda en genomgripande revision av 1884 års författning angående kommissionärsverksamhet, då det nästan fullständigt saknas statistik över den privata arbetsförmedlingen och således även saknas närmare kännedom om dennas omfattning och former. Dock finner kollegiet, att för undvikande i möjligaste mån av osund konkurrens emellan kommissionskontoren redan nu den ändringen bör vidtagas i 1884 års ovannämnda författning, att ansökan om tillstånd till utövande av kommissionärsverksamhet skall prövas även med hänsyn till behovet i orten av den verksamhet, för vilken tillstånd sökes. Och anser kollegiet, att vid denna prövning vederbörande kommunala myndighet ävensom de offentliga arbetsförmedlingsanstalternas styrelser samt i vissa fall även intresserade korporationer såsom yrkesföreningar, föreningar för välgörande ändamål m. fl. borde beredas tillfälle att avgiva utlåtande.

Vidare har kommerskollegium påyrkat, att för vinnande av närmare kännedom om de privata kommissionskontoren det måtte från dem införskaffas noggranna uppgifter om deras verksamhet, samt att, för möjliggörande av effektiv kontroll över att uppgifterna äro med rätta förhållandet överensstämmande, kommissionärerna måtte åläggas en mer detaljerad bokföring över verksamheten.

Utskottet, som anser den privata arbetsförmedlingen ännu flerstädes ha en uppgift att fylla vid sidan av den offentliga, finner det dock av

kommerskollegii meromnämnda utlåtande framgå och av erfarenheten vara styrkt, att den yrkesmässiga kommissionärsverksamheten behöver underkastas en strängare och effektivare kontroll än den, som genom tillämpande av kungl. kungörelsen den 28 november 1884 kunnat åstadkommas. Bestämmelserna i denna författning torde få anses föga överensstämmande med vår tids förhållanden, särskilt i betraktande därav, att efter författningens tillkomst den offentliga, av stat och kommun understödda arbetsförmedlingen nått en allt vidsträcktare omfattning och densamma med sin fastare organisation kan åstadkomma reda och ordning.

Utskottet får därför hemställa,

att Andra kammaren för sin del måtte besluta, att Riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om utredning, huruvida och i vilken utsträckning en mera ingående reglering av den verksamhet, som yrkesmässigt utövas av kommissionärer för anskaffande åt tjänstehjon eller andra av anställning inom riket, må anses påkallad, samt att Kungl. Maj:t måtte förelägga Riksdagen de förslag, vartill utredningen kan giva anledning.

Stockholm den 11 april 1913.

På utskottets vägnar:

ERNST LILJEDAHL.

Vid detta ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit: herrar Liljedahl, Ingvarsson, Andersson i Höckerum, Sandstedt, Bärge i Katrineholm, Torgén, Engqvist, Indebetou, Lindley och Isaksson.

Reservation

av herrar *A. E. Andersson, E. A. Indebetou* och *A. V. Isaksson*
mot viss del av motiveringen.

Bilaga.

Till Konungen.

1884 års för-
fattning ang.
kommissionä-
rerna för
tjänstefolks
anställande.

I gällande författning angående tjänstefolks anställande (kungl. kungörelsen angående kommissionärer för anskaffande åt tjänstehjon och andra av anställning inom eller utom riket den 28 november 1884) finnes stadgat följande beträffande anställning inom riket.

Ingen får yrkesmässigt utöva verksamhet såsom kommissionär för anskaffande åt tjänstehjon eller andra av anställning utan att hava därtill erhållit tillstånd på sätt i förordningen stadgas. Tillstånd till dylik verksamhet sökes hos Konungens befallningshavande i det län, varest sökanden är bosatt, och må ej meddelas annan än svensk undersåte, som äger medborgerligt förtroende, råder över sig och sin egendom, gjort sig känd för ordentlighet och i övrigt finnes lämplig. Har sökanden för avsikt att utöva verksamheten utom det län, varest han är bosatt, skall sådant i ansökningen uppgivas.

Tillståndet lämnas tills vidare och kan av Konungens befallningshavande återkallas, när omständigheterna därtill föranleda.

Önskar kommissionär vid utövningen av sin verksamhet begagna biträde av ombud, skall han, med uppgift om den person han vill använda till ombud, därom göra anmälan hos Konungens befallningshavande i det län, där biträde av ombudet åstundas, och prövar då Konungens befallningshavande, huruvida sådant uppdrag lämpligen må anförtros åt den uppgivna personen. Meddelad tillåtelse kan sedermera av Konungens befallningshavande återkallas, när omständigheterna därtill föranleda. Kommissionär är jämte ombudet i allo ansvarig för ombudets överträdelse av författning.

Kommissionär är skyldig att över alla personer, som genom hans försorg vinna anställning, föra fullständig förteckning; och skall denna förteckning vid anfordran hållas för polismyndigheten tillgänglig.

Ett exemplar av författningen skall städse finnas anslaget å dörren till det rum, varest kommissionär utövar sin verksamhet.

Dessutom finnas stadgade straffbestämmelser (böter) för den händelse att kommissionär utövar verksamhet för anställning utan att hava därtill erhållit rättighet, eller fortsätter verksamhet, sedan tillståndet blivit återkallat, eller begagnar biträde av ombud, vilket ej blivit av Konungens befallningshavande godkänt eller till följd av återkallelse av tillstånd ej vidare får såsom ombud användas. Likaså stadgas böter för kommissionärs underlåtenhet att föra fullständig förteckning över genom hans försorg anställda personer eller därest exemplar av författningen icke finnes anslaget på sätt stadgas.

Dessa stadganden, som framkallades av de erfarenheter, som gjorts om behovet av kontroll över vissa utövare av kommissionärsverksamhet, hava otvivel-

aktigt varit av stort gagn, särskilt därigenom att de berett myndigheterna möjlighet att förhindra notoriskt olämpliga personer att idka dylik verksamhet och i övrigt genom att ställa densamma i viss mån under offentlighetens belysning. Emellertid har sedan författningens tillkomst en alltför rik erfarenhet utvisat, att långt mera ingående tillsyn och kontroll vore behöfvig, än som genom författningen anordnades.

Kommerskollegium har genom sin befattning med den offentliga arbetsförmedlingen haft tillfälle göra åtskilliga iakttagelser rörande vikten av, att den yrkesmässiga kommissionärsverksamheten underkastas en strängare och effektivare kontroll, än 1884 års förordning medgiver. Till en början torde böra erinras därom, att i nästan alla de kommittéutredningar, som föregått upprättandet av offentliga arbetsförmedlingsanstalter, riktats en skarp kritik mot den yrkesmässiga kommissionärsverksamheten och uttalats önskan om dess begränsande. De ogynnsamma erfarenheter, som gjorts beträffande denna verksamhet, torde också hava varit ett av de starkast drivande skälen till de offentliga anstaltarnas inrättande.

I den av Stockholms stadsfullmäktige tillsatta kommitténs utlåtande från år 1903 meddelas vissa uppgifter rörande proportionen mellan å ena sidan antalet vid kommissionskontor anmälda platser och arbetssökande samt å den andra sidan antalet tillsatta platser, vilka enligt kommitténs uppfattning tydligt utvisa, huru illa kontoren fylla sin uppgift att åt arbetsgivare anskaffa den bästa möjliga arbetskraft och åt arbetare det arbete, vartill de mest ägna sig. Övertygelsen härom, fortsätter kommittén, är även så fast rotad hos båda parterna, att de, tvungna att anlita kontoren, anmäla sig på en hel del sådana samtidigt för att sålunda öka sina utsikter att kunna erhålla anvisning på vad som passar dem. Följden härav blir den, att flera kontor besväras med arbete för varje förmedling och därför måste taga en betydlig ersättning, när sådan åstadkommes, varjämte från de kontor, som ej åvägabragt förmedlingen och därför ej i regel erhålla meddelande därom, arbetssökande förgäves hänvisas till den arbetsgivare, som anmält den lediga platsen. Härigenom tillskyndas alla parter tidsförlust och avsevärda obehag.

*Uttalanden av
kommittéer
för arbetsför-
medlings-
frågan.*

Att kommissionskontoren obestriddligen äro tämligen impopulära, beror emellertid i icke ringa mån på det sätt, varpå de understundom skötts. Särskilt tillförene har denna verksamhet mycket ofta använts såsom en förevändning, under vilken tvetydiga existenser sökt på mer eller mindre hederligt sätt skaffa sig inkomster å andras bekostnad. Av meddelade uppgifter framgår visserligen, att överståthållareämbetet endast undantagsvis funnit sig föranlätet att avskeda kommissionärer, men kommittén finner skäl för den förmodan, att av de 10 å 15 sådana, som varje år frivilligt avgått, åtskilliga i verkligheten varit därtill nödda och tvungna.

Trots de ingripanden, som ägt rum från ordningsmaktens sida, är det icke ovanligt, att innehavare av de bättre kommissionskontoren uttala sin önskan, att en ännu grundligare rensning vidtages, så att de verkligt goda och välskötta anstalterna ej behöva lida såväl av en osund konkurrens som av de övrigas mindre goda anseende.

Kommittén framhåller slutligen, att, även om flertalet verksamma kommissionskontor synas vara fullt vederhäftiga och respektabla affärer, likväl städse förmedlarens personliga intresse av ekonomisk vinst måste vara av bestämmande betydelse. Täta ombyten av arbetare äro för kommissionskontoren en källa till inkomst, och medan arbetsgivaren måste söka att på varje post få de bästa arbetarna, kan det för arbetsförmedlaren vara förmånligast att rekommendera dem, som under en eller annan form betala bäst. Därjämte erbjuder den privata kommissionärsverksamheten alltid den svårigheten, att förmedlarna ej kunna överskåda tillgången av arbete och arbetskraft i vidare mån än den, som hos dem blivit anmäld, varför genom dem ingen effektiv utjämning av tillgång och efterfrågan kan åstadkommas.

I den av Jönköpings läns landsting tillsatta kommitté för arbetsförmedlingsfrågan, vars betänkande avgavs år 1908, framhålles, att ofta berättigade anmärkningar framkommit mot det sätt, varpå den privata kommissionärsverksamheten bedrivits. För kommissionären blir det huvudsaken, att hans verksamhet inbringar honom största möjliga vinst, varför avgifterna sättas så höga som möjligt. Då dessutom avgift erlägges ej blott då anställning anskaffats, utan även redan vid inskrivningen, blir lätt följden, att kommissionären ofta icke vinnlägger sig om att anskaffa plats åt den sökande. Denne är därför mången gång för erhållande av anställning nödsakad att vända sig till flera kommissionskontor, vilket gör, att kanske en stor del av hans besparingar åtgår till kommissionärsarvodet. Därjämte inträffar det synnerligen ofta, att kommissionärerna äro otillförlitliga i sina uppgifter angående platser och platsökande, vilket naturligtvis är till stort men för parterna och föranleder hastigare platsombyte.

Den av Karlskrona stadsfullmäktige tillsatta kommittén för frågan om kommunal arbetsförmedlingsanstalt yttrar i sitt 1905 avgivna betänkande, att kommissionskontoren betunga den arbetssökande genom sina avgifter under en tid, då han i flesta fall är i mest behov av sparade slantar. Den fattigaste arbetaren, som måhända i första hand bort erhålla anställning, drager sig för att anlita sådana inrättningar, vilkas ändamål för övrigt ej är att betjäna. De verkligt behövande kunna de ej alltid nå, vilket ej heller är deras avsikt, enär det skulle föga löna sig. Den ekonomiska vinst, platsanskaffaren vill få av sitt företag, hindrar honom därifrån, och den frestelsen ligger nära till hands, att han låter den bäst betalande förr erhålla arbete än andra. Visserligen utövas vanligen kontroll över kontoren, men upprepade exempel på dylikt förfaringsätt ha på sina håll bragt dem i misskredit.

Kommissionskontoren äro, fortsätter kommittén, uteslutande hänvisade till tjänstefolkets lager, kroppsarbetarna besöka dem i regel icke, men ej ens inom denna begränsade krets hava de fungerat till arbetsgivarnas odelade belåtenhet. Strävan att få så många förmedlingar som möjligt avslutade föranleder nämligen lätt kontorets innehavare att framställa den sökande i så ljus dager som möjligt, även om det ej alltid motsvarar verkliga förhållandet; någon garanti för att den bästa arbetaren får företräde framför andra erbjuda ej dessa kontor.

I den av Göteborgs och Bohus läns landsting tillsatta arbetsförmedlings-

kommitténs betänkande av år 1909 säges, att redan i början av 1700-talet de privata kommissionskontoren omnämnas som olämpligt skötta och i behov av kontroll. Att de numera äro otidsenliga kan väl ej på något sätt förnekas, fortsätter kommittén. Varje arbete skadas naturligtvis genom täta ombyten av arbetare, men detta är just en god inkomstkälla för kommissionskontoren. Dessa vilja gärna placera de arbetssökande för kort tid, ty de få då snart göra om det och därigenom draga ny förtjänst, medan de offentliga arbetsförmedlingarna i stället hava intresse att skaffa anställning för så lång tid som möjligt, så att de slippa få igen de arbetssökande.

Liknande uttalanden hava ock gjorts av de offentliga arbetsförmedlingsanstaltarnas styrelser (valda av landsting, hushållningssällskap och stadsfullmäktige var för sig eller i förening) i deras av trycket utgivna årsredogörelser.

I Stockholmsanstaltens årsberättelse för 1908 finnes sålunda återgiven en skrivelse från anstaltens styrelse till överståthållareämbetet, vari yrkas på begränsning av den privata kommissionärsverksamheten såsom varande såväl ofta otillfredsställande som i en del fall skadlig, vare sig man bedömer densamma från den enskildes eller samhällets synpunkt. Styrelsen yrkar i skrivelsen på, dels att de ansökningar, som komma att ingivas till överståthållareämbetet från enskilda personer om tillstånd att öppna s. k. privata kommissionskontor, icke måtte bifallas; dels att, därest överståthållareämbetet icke finner sig kunna utan vidare villfara denna styrelsens framställning, styrelsen måtte beredas tillfälle att yttra sig beträffande till ämbetet inkommande ansökningar av nu omfördälda slag.

Uttalanden av arbetsförmedlingsanstalters styrelser.

I Malmöanstaltens berättelse för år 1908 framhålles såsom ett betydelsefullt önskemål, att den i många fall allt annat än samhällsnyttiga verksamhet, som de talrika privata tjänstekommissionärerna bedriva, måtte genom kraftiga lagstiftningsåtgärder underkastas strängare kontroll och begränsning, än vad som nu är fallet.

Styrelsen säger sig under året hava erhållit särskild anledning att behandla frågan härom. I två särskilda fall har nämligen länsstyrelsen anmodat stadsfullmäktige att yttra sig över inkomna ansökningar att idka tjänstekommissionärsverksamhet. I båda fallen begärde stadsfullmäktige utlåtande av styrelsen, som hemställde att stadsfullmäktige måtte avstyrka ansökningarna, i enlighet varmed ock stadsfullmäktige fattade beslut samt ansökningarna av länsstyrelsen blevo avslagna.

I Göteborgsanstaltens berättelse för år 1908 meddelas uppgifter om den privata kommissionärsverksamhetens omfattning och framhålles, att det är högt på tiden, att denna verksamhet ställes under en effektivare kontroll och ålägges samma skyldigheter i fråga om bok- och statistikföring som den offentliga arbetsförmedlingen, varförutom det icke är möjligt att få en klar överblick över arbetsmarknadens verkliga läge.

I samma anstalts berättelse för år 1910 påpekas den totala bristen på samverkan mellan de privata kontoren inbördes samt mellan dessa och den offentliga arbetsförmedlingen. Vidare framhålles nödvändigheten av kontroll över den privata verksamheten, främst av humanitära skäl. Ännu i dag, säger styrelsen,

florerar på en hel del områden av den enskilda förmedlingen en fullkomligt upprörande exploatering av de arbetssökande. Oftast torde dessa missförhållanden förekomma, när det gäller sökande till sådana platser, som icke betalas med fast lön, men där den ovissa inkomsten skattas högre, än den i verkligheten är. Exempelvis alla slag av uppappare och uppapperskor, ångbåtsstäderskor m. fl., vilka ofta nog få köpa sin anställning till rent av orimliga pris. Att hindra möjligheten till dylika uppskörtningssystem är naturligtvis en viktig samhällsuppgift.

En annan synpunkt, som gör en reglering av den enskilda platsförmedlingen synnerligen behöflig, säges det vidare, är önskvärdheten av större stabilitet i tjänsteförhållandet. Den okontrollerade platsförmedlaren har intresse av att »omsättningen» av platser blir så stor som möjligt, ett intresse som dock går stick i stäv mot både samhällets, arbetsgivarens och platssökarens.

I Stockholmsanstaltens årsberättelse för 1910 meddelas vissa statistiska uppgifter rörande kommissionärsrörelsen i huvudstaden. I ögonen fallande är därvid det vid vissa kontor förekommande oerhört stora antalet ansökningar om arbete. Å ett kontor hava sålunda under år 1910 framställts ända till 10,549 arbetsansökningar. I skarp kontrast häremot träder antalet vid samma kontor förmedlade platser, som utgjorde endast 514.

I Malmöanstaltens årsberättelse för 1911 säges, att ett hinder för den offentliga arbetsförmedlingen med dess stränga ordning och tillfälle till översikt över arbetsmarknaden är den privata kommissionärsverksamheten, vilken karaktäriseras av konkurrens i stället för samverkan och vars resultat icke kan överblickas, då någon ordnad statistik icke föres. Det skulle vara av stor betydelse för ett rätt bedömande av tillgången och efterfrågan på arbetskraft inom ett så stort samhälle som Malmö, om den privata kommissionärsverksamheten vore ålagd att till någon myndighet, exempelvis poliskammaren, lämna uppgift icke endast om antalet tillsatta platser utan även om antalet ansökningar om arbete och antalet anmälda lediga platser. Enligt poliskammarens årsberättelse för 1911 funnos vid årets slut icke mindre än 70 privata kommissionärskontor i staden, således ett avsevärt och säkerligen onödigt stort antal.

I Göteborgsanstaltens berättelse för år 1911 framhålles, att den offentliga arbetsförmedlingen aldrig kan rätt fylla den därmed avsedda uppgiften, förr än även den enskilda platsförmedlingen ställes under effektiv kontroll och tvingas att, i den mån den kan det, samverka med den offentliga arbetsförmedlingen. De förmedlande institutionerna böra åläggas att i korta perioder redovisa för sin verksamhet, så att arbetsmarknadens läge för de olika yrkena kan framläggas i tydliga och klara siffror. Först därigenom blir det för arbetsförmedlingen möjligt att genom lämpliga direktiv kunna föra det på vissa områden till äventyrs befintliga överskottet av arbetskraft åt det rätta hållet och därigenom ge sitt naturliga bidrag till lösningen av arbetsbristens sociala problem.

Så länge de enskilda företagen tillåtas att driva sin verksamhet huvudsakligast från den privata affärssynpunkten, är en dylik samverkan absolut otänkbar. Inbördes äro de varandras konkurrenter och hava som sådana icke minsta intresse av att hjälpa varandra; snarare hava de intresse av att undanhålla var-

andra de upplysningar, som kunna vara behöfliga, för att de var för sig skulle kunna fylla sin uppgift. Lika litet har det visat sig, att de vilja eller kunna på något sätt samverka med den offentliga arbetsförmedlingen, i vilken de blott se den mest ovälkomna konkurrent, som de med gemensamma krafter försöka att göra så impopulär som möjligt, såväl hos arbetsgivare som platssökande.

Ett bland de bästa bevisen, fortsätter styrelsen, för att dessa kommissionskontor driva sin verksamhet uteslutande från privat affärssynpunkt är deras alltför ofta hänsynslösa behandling av de platssökande, exempelvis då de utan hänsyn till arbetsmarknadens läge genom löftesrika annonser och brev locka de platssökande till sig och sedan vid den s. k. inskrivningen förutom avgiften i regel kvarhålla de platssökandes originalbetyg och därigenom ibland i veckor och månader hindra dem att söka plats vare sig genom annat kommissionskontor, på tidningsannonser, eller genom den offentliga arbetsförmedlingen. Nöjer sig nu den sökande icke med att en längre tid gå och vänta på den utlovade platsen utan återfordrar betygen för att söka på annat håll, får han mången gång det svaret, att dessa äro sända till en arbetsgivare å annan ort, varför betygen för tillfället icke kunna återlämnas. Detta är ofta icke fallet, ty det har visat sig, att om den platssökande, som sagt, icke kan eller, vill vänta längre och därför mera energiskt återfordrar sina betyg eller om detta icke hjälper, hotar med anmälan hos polisen, hava betygen i de flesta fall genast återlämnats.

Skulle betygen däremot den sökande oåtspord verkligen vara sända till arbetsgivare å annan ort och denne antagit den sökande på hans betyg och på kommissionärens rekommendation, är det ju helt naturligt, att arbetsgivaren ej vill återlämna betygen utan behåller dem som säkerhet för att den sökande skall tillträda platsen. Till följd härav har det även hänt att platssökande, som önskat och tänkt sig en plats i staden eller dess närhet, av omständigheterna ansett sig tvingad antaga platsen i fråga för att på så sätt komma i tillfälle att vid avflyttningen återfå sina betyg. Det har t. o. m. inträffat, att originalbetyg rent av förkommit å kommissionskontoren och icke kunnat tillrättaskaffas.

Efter att därefter ha vidrört de missförhållanden med oskäliga avgifter ävensom med täta platsombyten, som äro förknippade med den privata kommissionsverksamheten, ävensom lämnat en översikt över vissa utländska lagar på området, erinrar styrelsen därom, att kommerskollegium förmått sig skola inom en snar framtid inkomma till Kungl. Maj:t med särskild framställning om ändring i gällande författning, och fortsätter: »Ju förr denna kommer fram, dess bättre. Tusentals människors välfärd är beroende av en lojal, opartisk, planmässig och väl organiserad förmedling av det befintliga arbetet.»

Vid tvänne tillfällen hava ock styrelser för offentliga arbetsförmedlingsanstalter till kollegium inkommit med framställningar i ämnet. I skrivelse av den 31 mars 1908 har sålunda styrelsen för Stockholms stads arbetsförmedling fäst uppmärksamheten därpå, att bland andra obehag särskilt på senare tiden framträtt, att allmänheten på grund av den namnlighet, som förefinnes mellan en del privata kontor och den kommunala institutionen, förväxlar dessa samt att skäl finnes befara, att de privata kontoren till förfång för allmänheten utnyttja dessa och dylika förhållanden. Med anledning härav hemställer styrelsen, att

kollegium vid tillfälle måtte i ämnet företaga de åtgärder, vilka kunna finnas lämpliga.

I skrivelse av den 14 september 1908 har styrelsen för Malmö stads arbetsförmedling till en början meddelat vissa genom poliskammaren i staden införskaffade statistiska uppgifter rörande den privata kommissionärsverksamheten därstädes. Av dessa framgår bl. a., att under år 1907 i staden funnos 46 rättigheter att utöva sådan verksamhet, av vilka dock endast 24 voro i användning. Av dessa hava 13 kontor lämnat uppgifter om sin verksamhet under år 1907, angivande att genom deras bemedling tillsatts 2.364 platser, medan 3.356 ansökningar mottagits och 7,516 lediga platser stått till förfogande. Styrelsen framhåller vidare svårigheten att med tillämpning av 1884 års förordning på ett verksamt sätt begränsa och reglera kommissionärsverksamheten. Till grund för nämnda författning ligger uppenbarligen den åsikten, att tjänstekommissionärsverksamheten borde, med vissa för kontrollen nödvändiga inskränkningar, vara ett fritt yrke bland andra och tillgängligt för en var, som befanns för detsamma lämplig, eller, såsom väl bestämmelsen i allmänhet tolkats, icke uppenbarligen olämplig. Under hägn av denna tolkning hava kommissionärerna, vilka till stor del utgöras av personer, som misslyckats på sin ursprungliga levnadsbana samt äro i saknad av kapital och yrkesutbildning, bedrivit en verksamhet, som i många hänseenden varit till förfång för det allmännas liksom för arbetsgivares och arbetssökandens intressen. Styrelsen anför, att det icke sällan torde inträffa att kommissionärerna göra sig skyldiga till verkliga förseelser mot lag och moral, exempelvis genom att vägra eller icke utan krångel och särskilda avgifter kunna förmås att utlämna tjänstebetyg, som platsökande anförtrött i deras vård. Särskilt framhålles, att kommissionärernas egna affärsintressen driva dem att motarbeta stabilitet och lugn på arbetsmarknaden samt att söka alltjämt hålla tjänstehjons och arbetarskarorna på så rörlig fot som möjligt.

Med anledning av det påpekade och under hänvisning till den offentliga arbetsförmedlingens allmänt erkända gagn för samhället framhåller styrelsen önskvärdheten av, att förslag väcktes eller eljest åtgärd viddes med ändamål att uppdraga trängre gränser för den enskilda företagsamheten på detta område genom att uppställa synnerligen stränga kompetensvillkor för kommissionärerna och underkasta deras förehavande noggrann kontroll.

*Uttalanden
av arbetsför-
medlingskon-
ferenser.*

Vid de konferenser, som inom kollegium avhållits med representanter för de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna i riket m. fl., har ock frågan om den privata kommissionärsverksamhetens reglerande bragts före. Sålunda framhölls vid konferensen i december 1906, att nämnda verksamhet i många fall bedrevs på sådant sätt, att den mera skadade än gagnade vederbörande arbetsgivares och arbetares intressen, varför åtgärder från statens sida borde vidtagas för att begränsa och effektivt kontrollera densamma. Likaså uttalade sig den i december 1909 avhållna konferensen för att åtgärder viddes för kontrollering av den privata kommissionärsverksamheten samt att viss begränsning stadgades i medgivan- det av nya rättigheter.

Vid upprepade tillfällen hava polismyndigheterna riktat skarpa anmärkningar mot det sätt, varpå vissa kommissionärer fyllt sin uppgift, varjämte de i olika delar av landet i avgivna utlåtanden avstyrkt beviljandet av tillstånd att bedriva kommissionärsverksamhet på den grund, att därav ingen nytta, men väl olägenheter och skada vore att förvänta.

*Anmärkning-
ar från polis-
myndighe-
terna.*

Enligt vad kollegium inhämtat, hava mången gång av polismyndigheterna anställt undersökningar mot vissa kommissionärer, därvid betänkliga missförhållanden kunnat konstateras. Emellertid har det ofta visat sig omöjligt vinna full klarhet och med tillbörlig kraft ingripa, detta väsentligen av den anledning, att kommissionärerna ej äro ålagda att föra en så noggrann bokföring över sin verksamhet, att därigenom någon verklig kontroll möjliggöres. Vid sådant förhållande och då kommissionärernas mellanhavanden med kunderna ofta uppgöras utan vittnen, har det visat sig svårt att även i flagranta fall åstadkomma tillfyllestgörande bevisning, som kunnat leda till, att den felande fräntagits förut meddelat tillstånd att utöva sin rörelse. Bland sådana svåra missbruk eller föreselser, som endast undantagsvis kunnat beivras, men uppenbarligen ofta förekomma, må särskilt nämnas,

att på annan ort befintlig arbetssökande lockas till en ort under förespeglingar eller direkta löften om viss förmånlig plats, som icke alls funnits att tillgå,

att genom annonsering arbetssökande anmodats infinna sig till viss angiven plats men vid inställelse på uppgiven adress funnit denna gälla ett kommissionskontor, som ingalunda kunnat bjuda dem anställning,

att många personer fått erlægga avgift för anvisning till plats, som redan notoriskt varit tillsatt,

att kommissionär, genom vars förmedling arbetssökande fått anställning, plägar söka förmå denne att åter lämna sin plats under förespeglning om förmånligare sådan — detta för att ånyo få inhösta avgiften,

att arbetssökande fräntagas deras originalbetyg som sedermera under allehanda förevändningar undanhållas dem, varigenom de förhindras att på annan väg förskaffa sig anställning o. s. v.

Sistnämnda tillvägagångssätt tillämpas i synnerligen stor utsträckning och har föranlett polismyndigheterna i åtminstone tvenne städer, Stockholm och Göteborg, att genom särskilda tillkännagivanden ingripa däremot.

Vidare har vid åtskilliga tillfällen konstaterats, att vederbörande formella innehavare av kommissionskontor överlämnat deras skötsel åt straffade eller eljest synnerligen misstänkta individer, ävensom att de icke ägnat någon uppmärksamhet åt de faror i sedligt avseende, som uppenbarligt varit förenade med vissa av dem förmedlade anställningar.

Nu berörda och andra omständigheter torde klart utvisa, att den reglering, som den yrkesmässiga kommissionärsverksamheten underkastats genom 1884 års förordning, ingalunda är tillräcklig, utan att författningen snarast möjligt bör undergå en genomgripande revision.

Utländsk lag-
stiftning an-
gående yrkes-
mässig kom-
missionärs-
verksamhet.

I utlandet har man flerstädes genom lagstiftningsåtgärder underkastat den privata kommissionärsverksamheten en ingående kontroll och begränsning, såsom torde framgå av efterföljande korta översikt.

Enligt den franska lagen om arbetsförmedling av den 14 mars 1904 hava kommunerna lämnats rättighet att mot gottgörelse indraga privat kommissionärsrörelse, som bestod vid tiden för lagens ikraftträdande, och varje ny förmedlingsbyrå, som auktoriserats efter lagens ikraftträdande, får till och med upphävas utan ersättning. Kommuner med mer än 10,000 invånare äro pliktiga att upprätta offentlig anstalt. Hotell- och restaurant- ävensom utskänkningsrörelse får ej drivas i förening med platsförmedlingsverksamhet. Kostnaderna för platsanskaffning genom yrkesmässigt driven förmedlingsanstalt skola bäras uteslutande av arbetsgivarna, så att gottgörelse icke avfordras arbetstagare. Lagens huvudsyfte, den privata kommissionärsverksamhetens successiva undanträngande och ersättande med en väl organiserad och koncentrerad arbetsförmedling, har emellertid hittills endast helt ofullkomligt ernåtts. Den privata verksamheten har i många fall fortgått under namn av allmännyttig och gjort intrång å områden, som hittills varit mera oberörda av densamma, bestämmelserna om avgifter hava kringgåts genom införande av inskrivnings- och medlemsavgifter, likaså hava stadgandena om förbud mot visst yrkes drivande i förening med platsförmedling icke visat sig effektiva. Dock torde icke vara uteslutet, att på grundval av 1904 års lag en bättre organisation av den franska arbetsmarknaden kan komma till stånd.

I den norska lagen om offentlig arbetsförmedling den 12 juni 1908 stadgas, att offentlig arbetsförmedlingsanstalt skall upprättas i de kommuner, som Konungen bestämmer. När enligt gällande lag tillstånd erfordrats för bedrivande av privat kommissionärsverksamhet, får sådant tillstånd icke vidare lämnas utan vederbörande departements medgivande för varje särskilt fall. Dylika kontor äro i samma utsträckning som de offentliga kontoren skyldiga att insända uppgifter över sin verksamhet till statistiska centralbyrån (för lagens lydelse i svensk översättning se »Meddelanden» från kollegii avdelning för arbetsstatistik årg. 1910, häfte 2, sid. 191—192).

Villkoren för privat kommissionärsrörelses bedrivande äro närmare fastställda i »Lov om Forhyrings-, Faeste- og Engagementskontoren» av den 12 juni 1896. Denna lag är ifråga om koncessions beviljande och förverkande byggd på samma principer som 1884 års svenska förordning, men innehåller i andra delar anmärkningsvärda avvikelser och tillägg. Sålunda stadgas, att kommunalstyrelse, innan tillstånd till utövande av kommissionärsverksamhet meddelas, kan fordra säkerhet för ett belopp, som icke må överstiga 4,000 kr., men vars storlek i varje särskilt fall fastställs, och att den ställda säkerheten häftar för alla ersättningskrav, som koncessionens innehavare kan ådraga sig från deras sida, som anlita hans bistånd.

Vidare tillerkännes kommunalstyrelse rätt att utfärda bestämmelser om beskaffenheten av de lokaler, som kunna användas såsom förmedlingskontor, om förbud mot att verksamheten utövas i samband med gästgiveri- eller värdshusrörelse, samt därom, huruvida samma lokal må användas till förmedlingskontor

för både manligt och kvinnligt tjänstefolk eller icke, vartill kommer befogenhet att fastställa taxor för den gottgörelse, som kommissionären är berättigad att uppbära. De närmare bestämmelser i övrigt, som befinnas nödvändiga för tryggheten av en ordentlig ledning av rörelsen, såsom om bokföring och förvaring av inlämnade betyg, utfärdas å administrativ väg. Ett exemplar av lagen samt av de regler och taxor, vilka, på sätt här ovan angivits, blivit fastställda, skola anslås på synlig plats i vederbörande lokaler.

I regel gäller bötesstraff för överträdelse av lagens föreskrifter. Alternativt kan emellertid fängelsestraff komma till användning, då kommissionär gjort sig skyldig till följande förseelser: om han avsiktligt eller genom grov vårdslöshet giver sina kunder oriktiga upplysningar, eller om han genom icke sanningsenliga tillkännagivanden eller meddelanden söker att locka till sig kunder, förleder någon att uppsäga eller förlöpa sin tjänst för att genom hans medverkan erhålla en annan eller medverkar vid någons antagande i tjänst, ehuru han vet att denne icke har rätt att lämna sin innehavande tjänst vid den tid, den nya skall tillträdas.

I *Danmark* gäller på förevarande område »Lov om Fæstevirksomhedens Ordning» af den 1 april 1891 med däri genom lag af den 23 februari 1894 vidtagna förändringar. Enligt denna lag är det envar förbjudet att utan av vederbörande kommunalstyrelse i stad eller amtsråd på landet meddelat tillstånd emot betalning erbjuda sin förmedling för avslutande af tjänstehjonsavtal, gällande vare sig inom eller utom landet, eller att förmedla och antaga arbetare till anställning utomlands. Antalet »fæsteforretninger» bestämmes af kommunalstyrelsen resp. amtsrådet. Koncessionen kan när som helst återkallas, då platsförmedlaren brutit emot lagens föreskrifter eller gjort sig skyldig till en värnande handling eller till förhållande, som gör det oförsvarligt att tillåta honom utöfa ifrågavarande yrke. Platsförmedlingsverksamhet får icke drivas i förening med värdshusrörelse. De närmare reglerna för verksamheten och avgifterna fastställas af kommunalstyrelsen och godkännas af justitieministeriet. Om dessa regler samt om de meddelade koncessionerna bör kommunalstyrelsen underrätta vederbörande polismästare, som äger att vaka över att lagen och de särskilda reglerna efterlevas samt finnas anslagna på en lätt synlig och tillgänglig plats i vederbörande lokal. För Köpenhamn gäller särskilt, att tillstånd till utövande af en både manliga och kvinnliga tjänare eller arbetare omfattande förmedlingsverksamhet icke må meddelas, samt att icke heller i samma lägenhet må inrymmas förmedlingskontor för både män och kvinnor, varförutom tydligt bör angivas, huruvida kontoret är avsett för män eller för kvinnor. Bland förseelser, för vilka straff stadgas, må nämnas emottagandet eller utkrävandet af högre än tariffenlig betalning, avgivandet mot bättre vetande af oriktiga meddelanden om tjänste- eller arbetsförhållanden samt förledande eller annan medverkan till kontraktsbrott. Vid försvårande omständigheter inträder fängelsestraff.

Genom den *tyska* lagen om yrkesmässig arbetsförmedling den 2 juni 1910 har ifrågavarande verksamhet underkastats en vidsträckt reglering och kontroll. Sålunda skall vid meddelande af tillstånd att idka sådan rörelse hänsyn tagas icke allenast till sökandens lämplighet och personliga förhållanden utan jämväl

till behovet av enskild platsförmedlingsverksamhet å vederbörande ort, och anses sådant behov icke föreligga, när offentlig arbetsförmedling finnes å orten anordnad i tillräcklig omfattning. Tillståndet meddelas endast för vissa bestämda näringsgrenar, varigenom platsförmedlaren förhindras att efter eget gottfinnande utvidga sitt arbetsområde. Yrkeskommissionären får icke själv eller genom andra idka värdshus- eller restaurantrörelse, detaljhandel med spirituosa, bostadsförmedling, handel med beklädnadsartiklar, närings- och njutningsmedel eller med lotteribrev, barberarerörelse, växelaffär samt pantlånerörelse. Avgifter för förmedling, som kommissionären förut ägt själv bestämma med skyldighet endast att hos vederbörande myndighet göra anmälan om avgiftens storlek, skola fastställas av vederbörande myndighet efter inhämtande av yttrande från representanter för kommissionärer, arbetsgivare och arbetare samt styrelse för offentlig arbetsförmedling. Utöver den fastställda avgiften får icke lämnas gottgörelse av något som helst slag, och avgift skall erläggas endast i de fall, att anmäld plats verkligen besättes genom kommissionärens medverkan. Kommissionär får icke mot ägarens vilja behålla tjänsteböcker, arbetsböcker, betyg, pass och dylika handlingar, vilka överlämnats till honom i hans egenskap av platsförmedlare, och framför allt icke med dem utöva någon retentions- eller panträtt. Vissa upprepade förseelser eller kommissionärs konstaterade olämplighet kunna föranleda rättighetens indragande; styrelse för offentlig arbetsförmedling är städse berättigad att framställa yrkande härom. Dessa äro de huvudsakliga stadganden, som rikta sig mot den yrkesmässiga kommissionärsverksamheten; dessutom märkas bestämmelser till skydd mot trucksystem, rörande avgifternas fördelning mellan parterna mot så kallad vit slavhandel, mot avtal, varigenom arbetsgivare eller arbetstagare förplikta sig att allt framgent betjäna sig av en viss yrkeskommissionär o. s. v. (för lagens lydelse i svensk översättning, se »Meddelanden» från kollegii avdelning för arbetsstatistik årgång 1910, häfte 7, sid. 588—590). Lagen har nu varit i verksamhet i tvenne år och därunder i vissa avseenden visat sig väl fylla sitt ändamål att utrota vissa osunda utväxter på den privata platsförmedlingens område, medan densamma i andra avseenden icke ansetts motsvara förväntningarna. Såsom särskilda önskemål för ett fortsatt lagstiftningsarbete har framhävts följande: enhetliga bestämmelser om lagens genomförande i de särskilda förbundsstaterna, bestämmelser, varigenom lagens syfte att motverka överdrivet höga avgifter mera effektivt realiseras, begränsning av rättighetens lokala giltighetsområde, rättighetens upphörande, då densamma under viss tid lämnats obegagnad, rättighet för kommuner att eventuellt mot gottgörelse indraga platsförmedling, som visat sig överflödig å orten, skiljande mellan allmännyttig och icke allmännyttig platsförmedling i stället för som förut mellan yrkesmässig och icke yrkesmässig o. s. v.

I *Österrike* är jämlikt ett tillägg till yrkeslagen av den 5 februari 1907 den yrkesmässiga kommissionärsverksamheten ett koncessionspliktigt yrke. Vid koncessions beviljande skall bland annat beaktas, huruvida ur ordningens, hygienens och sedlighetens synpunkt hinder möter för rörelsens bedrivande. Därjämte skall tagas hänsyn till, huruvida icke redan av stat, provins, distrikt, kommun eller förening träffats anstalter för arbetsförmedling, för vilket ändamål ifrågava-

rande austalters utlåtande skall inhämtas, innan koncession beviljas. Koncessionen kan omfatta all slags arbetsförmedling eller vara inskränkt till vissa arter av anställning. Annat yrkes utövande i förening med platsförmedlingsverksamhet får ske allenast efter särskilt tillstånd av myndigheterna.

I regel skall koncessionens innehavare själv bedriva rörelsen. Vid ansökans ingivande skall föreläggas ett reglemente, vari angives storleken och beskaffenheten av de avgifter, som platsförmedlaren ämnar upptaga. Beviljandet eller mottagandet av förskott ävensom framställande av fordran på säkerhets ställande för förmedling av platser är koncessionsinnehavaren förbjudet. Reglementet skall anslås i vederbörande affärslokal, och för ändring däri kräves samtycke av myndigheterna. Koncessionsinnehavaren är även pliktig att på anfordran lämna sådana uppgifter rörande sin verksamhet, som erfordras för den offentliga arbetsförmedlingens statistik.

I ett av styrelsen för »Reichsverband der allgemeinen Arbeitsvermittlungsanstalten in Österreich» utarbetat lagförslag — för närvarande under behandling inom en av förbundet tillsatt kommitté — föreslås bestämmelse om att koncession för drivande av kommissionärsrörelse icke må beviljas å orter, där offentliga arbetsförmedlingsanstalter finnas upprättade.

I *Finland* har lantdagen år 1911 för sin del antagit en »förordning angående arbetsförmedling», enligt vilken privat kommissionärsverksamhet helt och hållet förbjudes, i det att endast kommun eller förening berättigas att såsom näring utöva dylik verksamhet, men däremot icke euskild person, bolag eller andelslag. I varje stad, vars mantalsskrivna befolkning överstiger 5,000 personer, skall finnas en kommunal arbetsförmedlingsanstalt, och stad med lägre invånarantal, köping eller landskommun är skyldig att, där sådant är av behovet påkallat, inrätta anstalt eller tillsätta ombudsman. Arbetsförmedlingen skall vara avgiftsfri och får icke utövas i samband med värdshus-, utskänknings- eller annan dylik rörelse. Lagen har ännu icke sanktionerats av vederbörande högsta myndighet, och ovisst torde vara, om den i sin nuvarande avfattning kommer att fastställas.

I åtskilliga av *Nordamerikas förenta stater* har den privata kommissionärsverksamheten underkastats laglig reglering. I Massachusetts utfärdades redan år 1869 en lag i dylikt syfte, ett exempel som i slutet av 1880- och början av 1890-talet vann mera allmän efterföljd i andra av unionens stater. Lagbestämmelserna gingo merendels ut på att för platsförmedlare stadga tvång till koncession av ortsmyndigheterna, varjämte mångenstädes de för platsförmedling utgående avgiftsbeloppen fastställdes och straffbestämmelser infördes. Emellertid visade sig denna lagstiftning föga effektiv, så länge ännu icke offentlig arbetsförmedling anordnats i tillräcklig omfattning. Utgående från denna erfarenhet hava på senare tider ett flertal stater supplerat den lagliga regleringen av den privata förmedlingsverksamheten med införandet av offentliga anstalter. Uppslaget härtill gavs av Ohio, som år 1890 utfärdade en lag, vilken i första hand var riktad mot olägenheterna hos den privata platsförmedlingen, men samtidigt införde offentlig arbetsförmedling. Ohios exempel följdes snart av åtskilliga andra stater; bland de sålunda antagna lagarna är särskilt den i Illinois utfär-

dade anmärkningsvärd. Såsom en viktig nyhet i densamma må omnämnas, att avdelningen för sociala frågor resp. Commissioner of Labour erhållit rättighet att utöva kontroll över den yrkesmässiga platsförmedlingen.

Behovet av statistik över den yrkesmässiga kommissionärsrörelsen.

Helt visst blir det nödvändigt att även i vårt land åvägabringa en ingående och tidsenlig lagstiftning på detta område i syfte att rensa bort de dåliga utväxterna på rörelsen och därmed främja utvecklingen av en sund arbetsförmedling genom offentliga anstalter eller i den mån omständigheterna därtill föranleda genom privat kommissionärsverksamhet. Förutsättningen för en sådan genomgripande lagstiftning är emellertid, att närmare kännedom kan förvärfvas om arbetsförmedlingsverksamhetens omfattning och former. Beträffande den offentliga arbetsförmedlingen erhålles sådan kännedom genom den utförliga bokförings- och rapportskyldighet, som de offentliga anstalterna äro underkastade. På grundval av denna offentliggöres som bekant en regelbunden statistik, vilken utom sin betydelse såsom belysande anstalternas verksamhet jämväl tjänar såsom viktig kunskapskälla rörande den viktiga frågan om arbetsmarknadens läge. Däremot saknas nästan fullständigt statistik över kommissionärsverksamheten, ehuru denna med all sannolikhet ännu till sin omfattning överträffar den offentliga. I vissa utländska stater har, såsom av det föregående framgår, den privata kommissionärsverksamheten underkastats en vidsträckt rapporteringsskyldighet.

I tvenne svenska städer, Stockholm och Göteborg, hava ock redan de lokala behoven framtvingit åtgärder för regelbunden rapportering från privata kommissionärer. Den sålunda åvägabragta statistiken lider emellertid av avsevärda brister på grund av de knapphändiga föreskrifterna i 1884 års författning angående kommissionärernas bokföringsskyldighet. I ett den 15 december 1911 avgivet tjänstememorial har direktören för Stockholms stads statistiska kontor sålunda erinrat, att den i § 9 av nämnda författning stadgade skyldigheten för kommissionär att föra förteckning över personer, som genom hans försorg vinna anställning, egentligen endast hänför sig till *tillsatta platser*. Emellertid äro uppgifter även rörande lediga platser och ansökningar om arbete särdeles viktiga, enär först därigenom en tillförlitlig översikt över förhållandet mellan tillgång och efterfrågan på arbetsmarknaden kan erhållas. Saken har, framhålles vidare i tjänstememorialet, även en reell innebörd, i det att genom en fullständigare bokföringsskyldighet en större och måhända ej obehörlig kontroll skulle utövas över den privata platsförmedlingen.

Med anledning härav hemställdes i nämnda memorial om sådan ändring i författningen,

att åläggande (lämpligen vid visst äventyr) gäves kommissionär att föra förteckningar icke blott angående tillsatta platser, utan även angående *lediga platser* och *ansökningar om arbete* (platssökande), med fördelning av de tillsatta platserna på Stockholm och landsorten samt utlandet i huvudsak i enlighet med ett bifogat formulär, samt

att månatliga uppgifter snarast möjligt efter varje månads slut insändes

för Stockholms vidkommande till överståthållarämbetet för polisärenden samt därifrån omedelbart tillställdes statistiska kontoret för statistisk bearbetning.

Detta tjänstememorial har, åtföljt av tillstyrkanden från styrelsen över Stockholms stads arbetsförmedling och dess föreståndare, av statistiska kontorets styrelse överlämnats till kollegium med framställning om vidtagande av de åtgärder kollegium till äventyrs kan finna påkallade för ändring i 1884 års författning beträffande kommissionärernas skyldighet att föra vissa förteckningar och ur dessa lämna uppgifter till polismyndighet.

De i denna framställning angivna skälen äro otvivelaktigt mycket beaktansvärda. Redan ur statistisk synpunkt är det av största vikt att erhålla fullständigare uppgifter om den enskilda platsförmedlingen i riket, såväl för belysande av kommissionärsrörelsens omfattning som för en närmare kännedom om arbetsmarknadens läge i allmänhet. Av särskild vikt måste emellertid en på dylika uppgifter byggd statistik bliva för vinnande av den grundade kännedom om kommissionärernas rörelse, som erfordras för en mera ingående lagstiftning i ämnet.

Även om en mera genomgripande revision av 1884 års författning ej torde böra ske, förrän genom en mera fullständig statistik närmare kännedom vunnits om den privata kommissionärsverksamheten i riket, synes redan nu ändring böra vidtagas i en viss punkt, däri en stadgad erfarenhet inom kollegium vunnits om olämpligheten av gällande bestämmelser.

Ändrade villkor för tillstånd till kommissionärsrörelsens utövande.

Vid upprepade tillfällen har kollegium haft att avgiva utlåtande angående besvär i fråga om vägrat tillstånd att utöva kommissionärsrörelse, och torde här böra framhållas den ståndpunkt kollegium intagit i förevarande fall.

Genom resolution den 18 januari 1909 hade Kungl. Maj:ts befallningshavande i Malmöhus län icke funnit skäl bifalla en anhållan om tillstånd att i Helsingborg utöva kommissionärsrörelse med anledning därav, att i staden Helsingborg funnes, förutom ett av staden inrättat arbetskontor, åtta kommissionärer för anskaffande åt tjänstehjon och andra av anställning inom riket. Häröver besvarade sig sökanden hos Kungl. Maj:t och anförde härvid, att, när varje kommissionskontor hade sin egen kundkrets, skulle utsikterna för arbetssökande att erhålla anställning ökas, i samma mån som nya kontor upprättades. I infordrat utlåtande hemställde kollegium, på grund av vad Kungl. Maj:ts befallningshavande i ärendet andragit, att Kungl. Maj:t icke måtte finna skäl att göra ändring i den överklagade resolutionen. Genom nådig resolution den 8 oktober 1909 fann emellertid Kungl. Maj:t, när den av Kungl. Maj:ts befallningshavande till stöd åberopade omständigheten icke utgjorde laga skäl för avslag å den gjorda ansökningen, skäligt att med undanröjande av den överklagade resolutionen visa målet åter till Kungl. Maj:ts befallningshavande, som hade att uppå anmälan ånyo företaga detsamma och därmed vidare lagligen förfara.

I ett annat besvärsmål rörande vägrat tillstånd att utöva verksamhet såsom kommissionär hemställde kollegium i underdånigt utlåtande den 9 november 1909 om den överklagade resolutionens upphävande och ärendets återförvisande, när det i förevarande fall vore fråga om en arbetsförmedlingsverksamhet, som sedan

flera år tillbaka på ett, som det syntes, erkännansvärt sätt utövats av en för ändamålet bildad särskild förening, och förhållandena sålunda vore olikartade mot dem, som förekommo i nyssnämnda besvärsmål. I anledning av nämnda bägge besvärsmål tillät sig emellertid kollegium att dessutom anföra följande:

»Ordalagen i § 2 av förut nämnda kungörelse »Tillstånd till sådan verksamhet, som i 1 § säges — — — — — må ej meddelas annan än svensk undersåte, som äger medborgerligt förtroende, råder över sig och sin egendom, gjort sig känd för ordentlighet och i övrigt finnes lämplig . . . » torde enligt kollegii uppfattning icke ovillkorligen behöva tolkas så, att icke någon svensk undersåte, som innehar nyssberörda egenskaper, kan förvägras det begärda tillståndet. Kollegium har för sin del ansett, att det icke strider mot författningen, om vederbörande myndighet vid prövandet av ansökning särskilt tager i betraktande jämväl behovet och nyttan av ytterligare kommissionärer på platsen.

Då Eders Kungl. Maj:t emellertid synes finna denna uppfattning sakna stöd i författningens nuvarande ordalag, auser kollegium, i synnerhet med hänsyn till den offentliga arbetsförmedlingens alltmera framträdande betydelse, ändring av författningen i berörda hänseende erforderlig; och har kollegium för avsikt att i sådant syfte inom en snar framtid inkomma till Eders Kungl. Maj:t med särskild framställning.»

I ett liknande besvärsmål rörande vägrat tillstånd att utöva kommissionärsrörelse har kollegium sedermera i underdånigt utlåtande den 17 oktober 1911, med hänsyn till Kungl. Maj:ts beslut i föregående likartade mål, hemställt om den överklagade resolutionens undanröjande och målets återförvisande, i enlighet varmed ock Kungl. Maj:t fattat beslut.

I dessa och liknande fall hava vederbörande myndigheter i orten vitsordat, att intet som helst behov föreläge av nya kommissionskontor, utan att tillkomsten av dylika allenast vore till skada. Uppenbart är det ock, att ju flera kontor uppstå å en ort, desto skarpare måste konkurrensen dem emellan bliva, desto större svårigheten för innehavarna att existera och desto starkare lockelsen att genom illojala medel, såsom uppmuntran till täta platsombyten, oskäligt höga avgifters utkrävande o. s. v., skaffa ersättning för den minskade kundkretsen. Tydligt är det ock, att tillvaron av en mängd konkurrerande kommissionskontor verkar splittrande på arbetsförmedlingen, försvårar utjämningen mellan anbud och efterfrågan å arbete till förfång för såväl arbetsgivare som arbetstagare samt i det hela åstadkommer försämring av arbetsmarknaden.

Det är därför ett viktigt intresse icke blott för parterna å arbetsmarknaden, utan ock för samhället, att ej ett alltför stort antal dylika anstalter verka vid sidan av och i konkurrens med varandra. För de välskötta affärerna är det ock betungande, att snart sagt vilken individ som helst skall kunna öppna dylik rörelse.

Ett påtagligt behov föreligger sålunda av omedelbara åtgärder i syfte att bereda myndigheterna befogenhet att vid prövning av sökt tillstånd till kommissionärsrörelses utövande taga hänsyn ej blott till gällande bestämmelser om den sökandes personliga kvalifikationer, utan ock till frågan, huruvida å orten förefinnes ett verkligt behov av nya dylika anstalter.

För detta ändamål torde vara lämpligt, att Konungens befallningshavande, för så vitt icke anledning föreligger att genast avslå ansökningen, inhämtar utlåtande av vederbörande kommunala myndighet, i Stockholm av underordnad polismyndighet. Därvid kunna jämväl de offentliga arbetsförmedlingsanstaltens styrelser sättas i tillfälle att yttra sig över det å orten förefintliga behovet av den rörelse, för vilken tillstånd sökes. Därjämte torde, åtminstone i vissa fall, vara önskligt, att intresserade korporationer, såsom yrkesföreningar, föreningar för välgörande ändamål o. d., beredas tillfälle att avgiva utlåtande.

Under hänvisning till det ovan sagda får kollegium därför i underdånighet hemställa

dels att genom Konungens befallningshavandes försorg måtte från samtliga inom respektive län verksamma kommissionärer för tjänstefolks anställande tillsvidare införskaffas månatliga och enligt bifogade formulär (bil. I) upprättade uppgifter för varje månad angående deras verksamhet från och med 1913 års början eller, i händelse av hinder härför, från den senare tidpunkt under år 1913, sam kan finnas lämplig, ävensom att nämnda uppgifter vartill blanketter tillhandahållas av vederbörande ämbetsverk måtte före den 15 nästpåföljande månad insändas till socialstyrelsen;

dels att, för möjliggörande av effektiv kontroll över att uppgifterna äro med rätta förhållandet överensstämmande, kommissionärerna måtte åläggas att över verksamheten föra liggare enligt bifogade formulär (bil. II) vartill blanketter jämväl tillhandahållas av vederbörande ämbetsverk;

dels att § 2 andra stycket av 1884 års kungörelse angående kommissionärer måtte utgå och i stället stadgas sålunda:

»Finnes ej anledning att genast avslå ansökningen, inhämta Konungens befallningshavande beträffande särskilt behovet i orten av den kommissionärsverksamhet, för vilken tillstånd sökes, utlåtande, i stad av magistrat och å landet av kommunalnämnd.

I Stockholm inhämtas utlåtande från underordnad polismyndighet.

Därest efter prövning av samtliga på ärendet inverkan förhållanden det sökta tillståndet beviljas, skall detta lämnas tillsvidare och kan av Konungens befallningshavande återkallas, när omständigheterna därtill föranleda.»

Alfr. Lagerheim.

Emil Hübner.

C. L. Wærnstedt.

Nils Bergsten.

Sam Larsson.